

АБЕТКА

ЯК КРИМЧАНАМ
ЗДОБУТИ
УКРАЇНСЬКУ
ОСВІТУ

Автори: Валентина Потапова, Олег Охредько
Літературна редакція: Світлана Рибалко
Верстка та дизайн: Максим Афанасьєв

Абетка «Як кримчанам здобути українську освіту» / В. Потапова;
О. Охредько. – Київ: ЦГП «Альменда», 2021. – 36 с.

Абетку підготував Центр громадянської просвіти «Альменда» в рамках проекту «Спільна освіта: будуючи майбутнє разом». Проєкт реалізовується за фінансової підтримки Міністерства закордонних справ Чеської Республіки в рамках Transition Promotion Program.

Погляди, викладені у цьому матеріалі, належать авторам і не відображають офіційної позиції МЗС Чеської Республіки.

Центр громадянської просвіти «Альменда» (ЦГП «Альменда») – громадська організація, зареєстрована в Ялті у 2011 році. До 2014 року пріоритетним напрямом діяльності організації була просвіта у сфері прав людини. У 2014 році у зв'язку з окупацією Криму організація була змушена переїхати в Київ. На сьогодні пріоритетними напрямками діяльності організації є захист освітніх прав мешканців тимчасово окупованих територій, збереження української ідентичності в Криму та сприяння інтеграції молоді з тимчасово окупованих територій у приймаючі громади.

Докладніше про Центр громадянської просвіти «Альменда»:
<http://almenda.org>

Контакти для зауважень і пропозицій: almenda.ngo@gmail.com

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА _____	4
ВИЩА ОСВІТА _____	12
ДОКУМЕНТИ, НЕОБХІДНІ ДЛЯ НАВЧАННЯ _____	22
СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ _____	28
ІНШІ ПИТАННЯ, З ЯКИМИ СТИКАЄТЬСЯ АБІТУРІЄНТ _____	32

1

ЗАГАЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА

Які форми здобуття загальної середньої освіти доступні жителям Криму?

Для мешканців Криму, які хочуть здобути базову або повну загальну середню освіту, доступні такі форми навчання, як дистанційна або екстернатна.

Що таке екстернат?

Екстернат – одна з форм здобуття повної загальної середньої освіти, що передбачає самостійне опанування екстерном програмового матеріалу в обсязі, визначеному Державним стандартом початкової загальної освіти, Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти або знань згідно з вимогами програмового матеріалу за певний клас чи з окремих навчальних предметів для отримання документа про відповідний рівень освіти (табель, свідоцтво, атестат).

Чи можуть діти з тимчасово окупованого Криму здобувати освіту за екстернатною формою навчання?

Так. Відповідно до [Положення про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти](#) екстернат поширюється на «...осіб, які проживали чи проживають на тимчасово окупованій території України, території проведення антитерористичної операції (на період її проведення), території здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, що здійснюються шляхом проведення операції Об'єднаних сил (ООС),- на період здійснення зазначених заходів (далі - неконтрольована територія) або на території населених пунктів на лінії зіткнення, зарахування (переведення) на екстернат здійснюється протягом усього календарного року.»

Яка нормативно-правова база екстернатної форми навчання для дітей із тимчасово окупованих територій?

Екстернатна форма навчання регулюється [Положенням про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти](#).

У яких закладах загальної середньої освіти можна навчатися за екстернатом?

У будь-якому українському закладі загальної середньої освіти (школі, гімназії, ліцеї). Окрім того, на сайті Міністерства освіти і науки є перелік закладів загальної середньої освіти, які організовують екстернатну форму навчання для дітей із тимчасово окупованого Криму (шлях: Головна – Жителям Донбасу та Криму – Учням та випускникам – Школи, які здійснюють навчання учнів із Криму та Донбасу – [Школи для екстернів](#)). Усього МОН розмістило інформацію про **1447** шкіл з усіх областей України.

Коли можна подавати документи для зарахування на екстернатну форму навчання?

Зарахування (переведення) на екстернат здійснюється протягом усього календарного року.

Які документи необхідно подати для зарахування на екстернатну форму навчання?

Для зарахування подаються такі документи:

- заява про зарахування на екстернатну форму навчання;
- копія свідоцтва про народження або документа, що посвідчує особу здобувача освіти.

Хто може подати/передати заяву для зарахування на екстернатну форму навчання?

Заяву про зарахування на екстернат може особисто подати неповнолітня особа, яка виїхала з неконтрольованої території або з населеного пункту на лінії зіткнення в супроводі родичів або будь-яких інших повнолітніх осіб, які не є її законними представниками.

Особи, які проживають на неконтрольованій території або території населених пунктів на лінії зіткнення, можуть подати скановану копію заяви будь-якими засобами зв'язку (факсом, електронною поштою тощо).

Чи можна отримати свідоцтво (раніше – атестат) про здобуття повної загальної середньої освіти за допомогою екстернатної форми навчання?

Так. Екстернам, які проживають або проживали на неконтрольованій території або території населених пунктів на лінії зіткнення

та в один рік проходять атестацію за рівні базової та профільної середньої освіти. Тобто потрібно пройти атестацію за курс базової (9 клас) та повної (профільної) (11 клас) середньої освіти.

Чи потрібно проходити атестацію з усіх предметів за 9 клас для отримання свідоцтва про повну загальну середню освіту?

Ні. Необхідно пройти лише річне оцінювання навчальних досягнень з таких навчальних предметів: «Українська мова», «Українська література», «Історія України» або «Історія: Україна і світ», «Географія», «Громадянська освіта», «Правознавство», «Основи правознавства», «Захист Вітчизни».

Також необхідно заповнити освітню декларацію (див. зображення на стор. 8).

З яких предметів проводиться оцінювання навчальних досягнень екстернів за рівень повної загальної середньої освіти?

Оцінювання навчальних досягнень екстернів за рівень повної загальної середньої освіти проводиться з усіх предметів інваріантної частини чи базових, вибірково-обов'язкових предметів відповідно до навчального плану* освітньої програми, обраної для засвоєння здобувачем освіти.

*Перелік предметів [Типового навчального плану](#) для 10-11 класів закладів загальної середньої освіти:

Базові предмети:

- Українська мова
- Українська література
- Зарубіжна література
- Іноземна мова
- Історія України
- Всесвітня історія
- Громадянська освіта
- Математика (алгебра і початки аналізу та геометрія)
- Біологія і екологія
- Географія
- Фізика і астрономія
- Хімія
- Фізична культура
- Захист Вітчизни

Вибірково-обов'язкові предмети:

- Інформатика або Технології
- Мистецтво

Українська мова, математика та один із предметів складаються у формі зовнішнього незалежного оцінювання

Місце для
фотокартки

ОСВІТНЯ ДЕКЛАРАЦІЯ про здобуття базової середньої освіти або повної загальної середньої освіти

Розділ I. Загальні відомості

1. _____
(прізвище, ім'я, по батькові (за наявності))
2. _____
(документ, що посвідчує особу заявника, або свідоцтво про народження у разі його відсутності)
3. _____
(місце проживання: поштовий індекс, область, район, населений пункт, вулиця, номер: будинку, квартири заявника)
4. Мета звернення _____
(вступ до закладів вищої, фахової передвищої освіти, закладів професійної (професійно-технічної) освіти)
5. _____
(освітній (освітньо-професійний) ступінь (освітньо-кваліфікаційний рівень), на який претендує заявник)
6. _____
(шифр та назва професії, спеціальності, за якою вступає заявник)
7. _____
(додаткові відомості*)

Даю згоду на обробку моїх персональних даних та на перевірку інформації щодо статусу внутрішньо переміщеної особи (підпис, прізвище, ім'я, по батькові (за наявності))

* У разі необхідності зазначається найменування закладу освіти, який видав попередній визнаний документ про освіту, здобутий освітній/освітньо-професійний ступінь (освітньо-кваліфікаційний рівень) та/або кваліфікацію.

Розділ II. Відомості про здобуті результати навчання

Результати навчання _____
Вказуються здобуті результати навчання за рівень базової середньої освіти або повної загальної середньої освіти _____

(підпис)

(прізвище, ім'я, по батькові (за наявності))

Дата заповнення та подання освітньої декларації: _____ 20__ року

Чи можна скласти річне оцінювання та атестації за рівень базової та повної загальної середньої освіти дистанційно?

Ні. Складання річного оцінювання та державної підсумкової атестації за екстернатною формою навчання передбачає тільки особисту присутність дітей з окупованого Криму, а можливості пройти випробування дистанційно на цей час немає.

Що таке дистанційне навчання?

Дистанційне навчання – індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається переважно через опосередковану взаємодію віддалених одне від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій.

Яке нормативне забезпечення дистанційного навчання в Україні?

Дистанційну освіту в Україні організовано відповідно до [Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти](#), яке передбачає можливість зарахування та навчання дітей із ТОТ в українських школах та [Положення про індивідуальну форму навчання в загальноосвітніх навчальних закладах](#), згідно з яким учні з ТОТ можуть навчатися в українській школі на денній формі, екстерном або дистанційно, а також використовувати інші форми індивідуального навчання.

Чи можуть діти з тимчасово окупованого Криму навчатися в українських закладах середньої загальної освіти дистанційно?

Так! Відповідно до [Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти](#)

«1. Організація здобуття освіти за дистанційною формою (як окремою формою здобуття освіти) може здійснюватися для осіб, які:

1) не можуть відвідувати навчальні заняття в закладах освіти у зв'язку зі [...] збройним конфліктом, проживанням (перебуванням) [...] на тимчасово окупованій території України або у населених пунктах, території здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, на території населених пунктів на лінії зіткнення тощо)».

У яких українських закладах загальної середньої освіти можна навчатися за дистанційною формою навчання?

У будь-якому закладі загальної середньої освіти. Утім, на сайті Міністерства освіти та науки України розміщено перелік закладів, які здійснюють дистанційну освіту для дітей з тимчасово окупованого Криму у розділі: Головна – Жителям Донбасу та Криму – Учням та випускникам – Школи, які здійснюють навчання учнів із Криму та Донбасу – [Школи для дистанційного навчання](#).

Які документи необхідно подати для зарахування на дистанційну форму навчання?

Зарахування (переведення) на дистанційну форму здобуття освіти здійснюється за наказом керівника закладу освіти на підставі особистої заяви повнолітньої особи або одного з батьків.

Чи можна подати документи онлайн?

Так. За наявності обставин, які об'єктивно унеможливають особисте подання заяви, може бути подано скановану копію або фотокопію заяви будь-якими засобами зв'язку (факсом, електронною поштою тощо).

Що потрібно обов'язково вказати у заяві для зарахування на дистанційну форму навчання?

У заяві підтверджується наявність в учня умов для дистанційного навчання в синхронному та асинхронному режимах, зокрема доступу до мережі Інтернет, персонального комп'ютера (з можливістю використання засобів аудіо-, відеоконференцзв'язку).

Коли зараховують на дистанційну форму навчання?

Зарахування (переведення) учнів на дистанційну форму здійснюється, як правило, до початку навчального року або семестру (триместру) навчання.

Якою мовою проводиться дистанційне навчання?

Мовою навчання відповідно до навчального плану закладу загальної середньої освіти – українською або мовою корінних народів чи національних меншин (кримськотатарською, угорською, російською, ромською та іншими).

2

ВИЩА ОСВІТА

Хто може вступати до вищих навчальних закладів України в особливому порядку?

Кримчани, які після 20 лютого 2014 року завершили здобуття базової або повної загальної середньої освіти в навчальному закладі на тимчасово окупованій території України Автономної Республіки Крим та м. Севастополя або які переселилися з тимчасово окупованих територій України після 1 січня у рік вступу.

До яких вищих навчальних закладів можуть вступати кримчани в особливому порядку?

До закладів вищої освіти I – IV рівня (коледжі, технікуми, інститути, консерваторії, університети, академії) Міністерства освіти і науки України, Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства культури України, окремі заклади Міністерства внутрішніх справ України, на базі яких створені Освітні центри «Крим – Україна».

Які нормативні документи визначають умови вступу кримчан до вищих навчальних закладів України?

- Закон України «Про вищу освіту» (ст. 44)
- Закон України «Про фахову передвищу освіту»
- Закон України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України»
- Умови прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2021 році
- Умови прийому на навчання до закладів фахової передвищої освіти в 2021 році
- Порядок прийому для здобуття вищої, фахової передвищої та професійної (професійно-технічної) освіти осіб, які проживають на тимчасово окупованій території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, тимчасово окупованій території окремих районів Донецької та Луганської областей, території населених пунктів на лінії зіткнення (наказ Міністерства освіти і науки України від 01 березня 2021 року № 271).

Які документи потрібно подавати кримчанам для вступу до вищого навчального закладу?

- заяву
- документ (один із документів), що посвідчує особу (у разі відсутності документа, що посвідчує особу, подається свідоцтво про народження)
- у разі наявності подається довідка про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи
- до заяви Заявник додає чотири кольорові фотокартки розміром 3 x 4 см
- у разі відсутності документа про освіту державного зразка та додатка до нього Заявник подає довідку уповноваженого закладу загальної середньої освіти про успішне проходження річного оцінювання та державної підсумкової атестації в рік вступу, яка є підставою для участі в конкурсі без подання сертифікатів зовнішнього незалежного оцінювання.

Чи можна надіслати документи онлайн?

Ні, документи подаються особисто.

Чи можуть батьки або родичі подати документи?

Ні, документи подаються особисто в письмовій формі.

Що таке квота-2?

Це кількість бюджетних місць у вищих навчальних закладах, виділених для кримчан, які вступають в особливому порядку.

Відповідно до Умов прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2021 році: квота-2 – визначена частина максимального обсягу бюджетних місць (для відкритих конкурсних пропозицій) або загального обсягу бюджетних місць (для фіксованих конкурсних пропозицій) у закладах вищої освіти, яка може бути використана для прийому вступників на основі повної загальної середньої освіти, що мають право на вступ на основі вступних іспитів відповідно до Порядку прийому для здобуття вищої, фахової передвищої та професійної (професійно-технічної) освіти осіб, які проживають на тимчасово окупованій території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, тимчасово окупованій території окремих районів Донецької та Луганської областей, території населених пунктів на лінії зіткнення (наказ Міністерства освіти і науки України від 1 березня 2021 року №271).

Скільки місць виділено для кримчан (квота-2), які вступають до вищих навчальних закладів України в особливому порядку?

Квота-2 встановлюється Правилами прийому в закладах вищої освіти в обсязі 10% (**десяти відсотків** (але не менше одного місця) – *тобто, якщо у ВНЗ обсяг бюджетних місць – 20, то квота-2 становить 2 місця.*

Скільки іспитів потрібно скласти кримчанам для вступу в особливому порядку?

3 (три) іспити:

- «Українська мова»
- «Історія України»
- профільний іспит.

Що таке освітній центр «Крим – Україна»?

Це підрозділ приймальної комісії вищого навчального закладу України. Центри створюються на базі закладів вищої або фахової передвищої освіти, яким державним (регіональним) замовником встановлюються квоти для зарахування заявників для здобуття вищої або фахової передвищої освіти на конкурсних засадах за кошти державного (регіонального) бюджету (далі – заклади освіти) спільно із закладами загальної середньої освіти комунальної форми власності, визначеними органами управління освітою Київської міської державної адміністрації та обласних державних адміністрацій серед закладів загальної середньої освіти відповідної адміністративно-територіальної одиниці для проведення річного оцінювання та державної підсумкової атестації, замовлення та видачі документа державного зразка про базову середню освіту або повну загальну середню освіту.

Що таке уповноважений заклад загальної середньої освіти?

Це заклад середньої освіти, зазвичай – школа, яка визначається для проходження державної підсумкової атестації з української мови та історії України. Інформація про уповноважений заклад загальної середньої освіти міститься в освітньому центрі «Крим – Україна» кожного вищого навчального закладу.

Де отримати інформацію про роботу освітнього центру «Крим – Україна»?

Інформація про діяльність освітніх центрів «Крим – Україна» розміщується на сайтах вищих навчальних закладів. У разі відсутності такої інформації на сайті ВНЗ можна звернутися телефоном до приймальної комісії закладу.

Коли працюватимуть освітні центри «Крим – Україна»?

У 2021 році освітні центри «Крим – Україна» працюють із 7 червня до 24 вересня.

Чи буде оприлюднено інформацію про кримчан у рейтингових списках та наказах про зарахування?

Ні, у рейтингових списках, списках рекомендованих до зарахування та в наказах про зарахування прізвища заявників шифрують, зокрема кожному заявникові присвоюється цифровий код у вигляді ХХХХ-ДДДДДДДД, де ХХХХ відповідає коду закладу освіти в Єдиній державній електронній базі з питань освіти; ДДДДДДДД – коду фізичної особи-вступника в Єдиній державній електронній базі з питань освіти.

Скільки заяв може подати кримчанин під час вступу через освітній центр «Крим – Україна»?

Кримчанин може подавати до 5 заяв і тільки через один освітній центр «Крим – Україна».

Чи можуть кримчани вступати на небюджетні (за рахунок фізичних осіб, комерційні) місця у ВНЗ через освітні центри «Крим – Україна»?

Так, алгоритм вступу аналогічний вступові на бюджетні місця.

Чи є конкурс на бюджетні місця за квотою-2?

Якщо кількість заяв від кримчан більша за кількість виділених місць за квотою-2, то між вступниками відбувається конкурс.

Який документ отримують кримчани після складання двох іспитів (українська мова та історія України) в уповноваженому навчальному закладі (школі)?

Відразу після складання іспитів – довідку уповноваженого закладу загальної середньої освіти про успішне проходження річного

оцінювання та державної підсумкової атестації, а пізніше – документ про загальну середню освіту, в додатку до якого оцінки з усіх предметів зазначаються як «атестований/а». Результати річного оцінювання з української мови та історії України визначаються відповідно до результатів державної підсумкової атестації з цих предметів. Кримчани мають право впродовж наступного навчального року пройти річне оцінювання у порядку, визначеному розділом II Положення про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти.

Що таке освітня декларація?

Освітня декларація (далі – декларація) – документ, який містить інформацію щодо здобуття результатів навчання та проходження періодів навчання за курс загальної середньої освіти на тимчасово окупованих територіях України, а також дані про особу, яка подає заяву на проходження річного оцінювання та державної підсумкової атестації. Декларація заповнюється згідно з формою (у додатку 1 до Порядку) та підписується особисто.

Чи можна отримати документ про загальну середню освіту в освітньому центрі «Крим – Україна» одного ВНЗ, а вступити до іншого ВНЗ?

Ні, отриманий документ про загальну середню освіту дійсний тільки для того ВНЗ, в освітньому центрі «Крим – Україна» якого його одержано.

За якими програмами та в якому форматі проводяться вступні іспити в освітніх центрах «Крим – Україна»?

Річне оцінювання та іспит (ДПА) з української мови та історії України проводяться в уповноваженому закладі загальної середньої освіти за програмою ЗНО у формі тестування чи усного іспиту, а програма і формат проведення іспиту за спеціальністю або творчого конкурсу визначається закладом вищої освіти, на базі якого відкрито освітній центр «Крим – Україна».

Коли можна скласти вступні іспити?

Основний етап конкурсу на бюджет триває до 19 липня.

Завершальний етап конкурсу на бюджет та контракт – до 29 вересня.

Як вступити до приватних закладів вищої освіти або до закладів вищої освіти, на базі яких не створено освітніх центрів «Крим – Україна»?

Вступ до приватних закладів вищої освіти чи до тих ЗВО, на базі яких немає освітніх центрів «Крим – Україна», відбувається як зазвичай, на загальних підставах. Для цього потрібно одержати свідоцтво про повну загальну освіту (за допомогою дистанційного навчання або екстернату), скласти 3 (три) зовнішніх незалежних оцінювання та вступати на загальних підставах.

Які документи про вищу освіту, отримані в Криму після 2014 року, визнаються?

Документи про освіту (освітні документи), видані на тимчасово окупованих територіях Автономної Республіки Крим, м. Севастополь не визнаються.

Як можна обміняти документ, отриманий у ЗВО на тимчасово окупованій території України АР Крим та м. Севастополь (2015-2019 рр.), який не визнається законодавством України, на документ про вищу освіту та додаток до нього, встановлені законодавством України?

На виконання статті 7 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» Міністерство освіти і науки України розробило Порядок проходження атестації для визнання здобутих кваліфікацій, результатів навчання та періодів навчання в системі вищої освіти, здобутих на тимчасово окупованій території України після 20 лютого 2014 року, який затверджено наказом МОН від 19.05.2016 року №537, зареєстровано у Міністерстві юстиції України 30 травня 2016 року №793/28923 (далі – Порядок).

Цим Порядком визначено механізм атестації для визнання кваліфікацій, результатів навчання та періодів навчання в системі вищої освіти, здобутих на тимчасово окупованій території України після 20 лютого 2014 року (далі – атестація).

Отже, особи, які проживали і навчалися у ВНЗ на тимчасово окупованій території України, мають право звернутися до будь-якого закладу вищої освіти України, в якому здійснюється підготовка за відповідною спеціальністю, із заявою щодо проходження такої атестації. Рішення щодо можливості проведення зазначеної атестації приймає лише керівництво відповідного ЗВО.

Атестація проводиться тільки у разі наявності у заявника документа про повну загальну середню освіту (базову загальну середню освіту) державного зразка. У разі відсутності такого документа заявник звертається до закладу загальної середньої освіти, визначеного органом управління освіти, де зараховується на екстернатну форму навчання.

Підставою для проведення атестації є освітня декларація, яка подається особисто заявником до закладу вищої освіти за формою, наведеною у додатку до цього Порядку.

Комісія надає (надсилає) заявнику запрошення для проходження атестації з визнання кваліфікацій, результатів навчання та періодів навчання в системі вищої освіти, здобутих на тимчасово окупованій території України після 20 лютого 2014 року, а також інформацію про форми та строки проведення атестації.

Атестація проводиться не пізніше ніж через 3 робочих дні з дня отримання запрошення. Атестація може проводитися в інші строки, якщо вони погоджені із заявником письмово.

Атестація заявника може проходити у формі співбесіди, комплексного контрольного заходу та атестації здобувачів вищої освіти. Співбесіда та комплексні контрольні заходи оцінюються за двобальною шкалою: позитивна оцінка – «зараховано», негативна оцінка – «не зараховано». Оцінка вноситься до протоколу (відомості) відповідної форми атестації.

Поновлення на навчання на відповідний курс відбувається за рішенням комісії з атестації в межах ліцензованого обсягу. За умови наявності вакантних бюджетних місць можливе поновлення на місця, які фінансуються за кошти державного бюджету.

Отже, для вирішення зазначеного питання заявникові необхідно звернутися до керівництва обраного закладу вищої освіти із заявою.

Як можна обміняти документ, отриманий у ЗВО на тимчасово окупованій території України АР Крим та м. Севастополь у 2014 році, який не визнається законодавством України, на документ про вищу освіту та додаток до нього, встановлені законодавством України?

Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України «Про внесення змін до Порядку замовлення та видачі документів про вищу освіту державного зразка та додатків до них випускникам закла-

дів вищої освіти, розташованих на тимчасово окупованій території України, у 2014 році» від 22.09.2015 р. №964, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 7 жовтня 2015 р. за №1216/27661, передбачено, що якщо випускник отримав у 2014 році документ про вищу освіту зразка, не передбаченого законодавством України, у закладі вищої освіти, розташованому на тимчасово окупованій території України, та бажає отримати документ про вищу освіту та додаток до нього встановленого законодавством України зразка, Міністерство освіти і науки України за заявою випускника визначає заклад вищої освіти, розташований в інших регіонах України, який забезпечить виготовлення і видачу документа про вищу освіту та додатка до нього.

В обов'язковому порядку випускник додає до заяви копію документа, що посвідчує особу, а також копію документа про вищу освіту зразка, не передбаченого законодавством України, який він отримав у закладі вищої освіти, розташованому на тимчасово окупованій території України.

Який порядок отримання дубліката документа про вищу освіту та додатка до нього, що видані на тимчасово окупованій території України АР Крим та м. Севастополь з 2000 року до 2014 року?

Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України «Про внесення змін до Порядку замовлення та видачі документів про вищу освіту державного зразка та додатків до них випускникам закладів вищої освіти, розташованих на тимчасово окупованій території України, у 2014 році» від 22.09.2015 р. №964, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 7 жовтня 2015 р. за №1216/27661, передбачено, що виготовлення та видачу виправленого документа про вищу освіту державного зразка та додатка до нього або дубліката документа про вищу освіту державного зразка та додатка до нього випускнику, який закінчив заклад вищої освіти, розташований на тимчасово окупованій території України, до 2014 року забезпечує визначений Міністерством освіти і науки України заклад вищої освіти, розташований в інших регіонах України.

3

ДОКУМЕНТИ, НЕОБХІДНІ ДЛЯ НАВЧАННЯ

Як отримати паспорт громадянина України

Отримання паспорта регулюється такими нормативно-правовими актами:

- Закон України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України»;
- Постанова Кабінету Міністрів України від 4 червня 2014 р. №289 «Про затвердження Порядку оформлення документів, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус, громадянам, які проживають на тимчасово окупованій території України»;
- Постанова Кабінету Міністрів України від 25 березня 2015 р. №302 «Про затвердження зразка бланка, технічного опису та Порядку оформлення, видачі, обміну, пересилання, вилучення, повернення державі, визнання недійсним та знищення паспорта громадянина України».
- Особа, яка досягла 14-річного віку та місце проживання якої не зареєстровано, для оформлення паспорта вперше подає документи до територіального підрозділу ДМС, уповноваженого суб'єкта за місцем фактичного проживання в Україні.
- Якщо дитина проживає на тимчасово окупованій території України АР Крим або м. Севастополь, то документи, необхідні для оформлення паспорта, можна подавати до будь-якого територіального підрозділу Державної міграційної служби за місцем звернення.
- Якщо дитину взято на облік як внутрішньо переміщену особу (ВПО), то для оформлення паспорта громадянина України необхідно звертатися до територіального підрозділу Державної міграційної служби за місцем фактичного проживання, яке зазначено у довідці.

Заявник для оформлення паспорта подає такі документи:

- свідоцтво про народження або документ, що підтверджує факт народження, виданий компетентними органами іноземної держави (далі — свідоцтво про народження);
- оригінали документів, що підтверджують громадянство та посвідчують особи батьків або одного з них, які на момент народження особи перебували у громадянстві України (для під-

твердження факту належності особи до громадянства України). У разі відсутності таких документів або у разі, коли батьки чи один із батьків такої особи на момент її народження були іноземцями чи особами без громадянства, або у разі набуття особою громадянства України на території України подається довідка про реєстрацію особи громадянином України;

- довідку про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи (для внутрішньо переміщених осіб);
- документ, що посвідчує особу законного представника/уповноваженої особи, та документ, що підтверджує повноваження особи як законного представника/уповноваженої особи;
- документи, що підтверджують відомості для внесення додаткової змінної інформації до безконтактного електронного носія та у паспорт (за наявності таких документів);
- довідку про присвоєння реєстраційного номера облікової картки платника податків з Державного реєстру фізичних осіб — платників податків або повідомлення про відмову від його прийняття;
- документ, виданий відповідним органом, установою, організацією, який містить фотозображення особи — для осіб, які звертаються по оформлення паспорта вперше після досягнення 18-річного віку;
- рішення суду про встановлення особи (для осіб, яких не було встановлено за результатами проведення процедури встановлення особи).

Як отримати реєстраційний номер облікової картки платника податків

Варто відразу зазначити, що порядок отримання реєстраційного номера облікової картки платника податків, так само, як і порядок отримання його дубліката, є загальним і не містить особливостей для молоді з ТОТ АР Крим та м. Севастополь

Для одержання реєстраційного номера облікової картки платника податків необхідно звернутися до територіального органу Державної податкової служби України: за місцем проживання; за місцем отримання доходів.

Для звернення необхідно надати облікову картку фізичної особи – платника податків за формою № 1ДР, яка водночас є заявою для реєстрації у Державному реєстрі та пред'явити документ, що посвідчує особу (прізвище, ім'я, по батькові, дату і місце народження, місце проживання, громадянство).

Подати таку заяву можна особисто, через законного представника чи уповноважену особу або в електронному вигляді.

Як отримати довідку про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи (ВПО)

Відповідно до ст. 4 Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» факт внутрішнього переміщення підтверджується довідкою про взяття на облік ВПО. Постановою Кабінету Міністрів України від 1 жовтня 2014 №509 затверджено Порядок оформлення і видачі такої довідки.

Для її отримання необхідно звернутися особисто або через законного представника (для дітей віком до 14 років, недієздатних або обмежено дієздатних осіб) до структурного підрозділу з питань соціального захисту населення районних, районних у м. Києві держадміністрацій, виконавчих органів міських, районних у містах рад (УПСЗН).

Надати документ, що посвідчує особу та підтверджує громадянство України, або документ, що посвідчує особу та підтверджує її спеціальний статус, або свідоцтво про народження дитини.

Якщо у цьому документі немає відмітки про реєстрацію місця проживання на території адміністративно-територіальної одиниці, з якої здійснюється внутрішнє переміщення у зв'язку з вищезгаданими обставинами, необхідно надати докази, що підтверджують факт проживання на території, з якої здійснюється внутрішнє переміщення, на день виникнення обставин.

Найбільше проблем виникає саме через те, що в документах майбутніх студентів немає інформації про зареєстроване місце проживання в АР Крим, оскільки органи публічної влади тепер не мають змоги вносити таку інформацію у паспорти.

Тому для студентів важливо підготувати всі можливі документи, які зможуть підтвердити факт їх проживання в АР Крим до моменту вступу в заклад вищої освіти.

Наприклад:

- копії паспортів батьків або одного з них
- домова книга
- атестат або свідоцтво, отримане до 2014 року
- медичні документи

- військовий квиток або приписне свідоцтво (коли вступаєте – не потрібен, усі питання – після вступу).

Чи потрібно обов'язково мати військовий квиток або приписне свідоцтво під час вступу до закладів вищої освіти?

Згідно з [Умовами прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2021 році](#) до заяви, поданої в паперовій формі, вступник додає:

- копію документа (одного з документів), що посвідчує особу, передбаченого Законом України «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус»;
- копію військово-облікового документа (у військовозобов'язаних – військового квитка або тимчасового посвідчення, а у призовників – посвідчення про приписку до призовних дільниць);
- копію документа державного зразка про раніше здобутий освітній (освітньо-кваліфікаційний) рівень, на основі якого здійснюється вступ, і копію додатка до нього;
- копію сертифіката (сертифікатів) зовнішнього незалежного оцінювання (для вступників на основі повної загальної середньої освіти та освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста, освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра, освітнього ступеня молодшого бакалавра) або екзаменаційного листка єдиного фахового вступного випробування / єдиного вступного іспиту (у визначених цими Умовами випадках);
- чотири кольорові фотокартки розміром 3 x 4 см.

Проте для вступників із тимчасово окупованих територій є виняток, за яким приймальні комісії не вимагають надання військово-облікового документа.

4

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ

Яку грошову допомогу передбачено для студентів з Криму?

Постанова Кабінету Міністрів України «Про надання щомісячної адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг» від 1 жовтня 2014 р. №505 дає можливість отримувати щомісячну адресну допомогу внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання, зокрема на оплату житлово-комунальних послуг.

Для студентів важливим моментом в отриманні такої допомоги є навчання на денній формі та наявність довідки про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи. Сума допомоги становить 1000 грн і не залежить від факту нарахування студентові стипендії у закладі вищої освіти.

Утім, призначення допомоги обмежене багатьма умовами, що часто перешкоджають її отримати. Ці обмеження визначені у пункті 6 Постанови КМУ №505 (<https://cutt.ly/YnIMQNU>), також виплату такої допомоги можуть припинити з підстав, визначених пунктом 12.

Що таке соціальна стипендія та хто має на неї право?

У пункті 4 Порядку та умов надання державної цільової підтримки деяким категоріям громадян для здобуття професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2016 р. №975 «Про надання державної цільової підтримки деяким категоріям громадян для здобуття професійно-технічної та вищої освіти», передбачено соціальну стипендію студентам-переселенцям, яка повинна виплачуватися, незважаючи на показники їхньої успішності в навчанні.

Однак варто зауважити, що таке право мають лише ті студенти, які здобувають освіту за державним або регіональним замовленням на денній формі навчання. Стипендія виплачується до закінчення такими особами закладів професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти, але не довше ніж до досягнення ними 23 років.

Такі студенти повинні обирати, який вид стипендії вони бажають отримувати: соціальну чи академічну.

Для отримання соціальної стипендії студент має звернутися до закладу вищої освіти, де він/вона навчається, з такими документами:

- заявою про отримання соціальної стипендії;
- копією паспорта громадянина України;
- копією свідоцтва про народження;
- копією ідентифікаційного номера;
- копією студентського квитка;
- копією довідки про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи.

У заяві мають бути зазначені такі дані:

- прізвище, ім'я та по батькові заявника;
- число, місяць, рік народження заявника;
- зареєстроване (міститься в паспорті) та фактичне місце проживання (міститься в довідці про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи);
- підстава для отримання соціальної стипендії (перебування на обліку як внутрішньо переміщеної особи є підставою для отримання соціальної стипендії, про що слід вказати у заяві).

Соціальна стипендія виплачується за умови, що по закінченні навчального семестру студент не має академічної заборгованості та незадовільних результатів навчання.

Як висновок – можна зауважити, що ключовим моментом у процедурі отримання соціальної стипендії є звернення студента із заявою, оскільки без такої дії стипендія не може бути призначена. Також важливо розуміти, що соціальна стипендія виплачується щомісяця, починаючи з місяця звернення по її надання.

Чи забезпечує ЗВО студентів з Криму гуртожитком?

У пункті 5 Порядку та умов надання державної цільової підтримки деяким категоріям громадян для здобуття професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2016 р. №975 «Про надання державної цільової підтримки деяким категоріям громадян для здобуття професійно-технічної та вищої освіти» передбачене право проживання в учнівських та студентських гуртожитках.

Відповідно до цього Порядку проживання забезпечується відповідним закладом освіти за рахунок та в межах видатків, передбачених на зазначену мету в кошторисах таких закладів освіти, затверджених в установленому порядку.

Студенти, які мають довідку про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи, мають право на безоплатне проживання в учнівських та студентських гуртожитках або на проживання у студентських гуртожитках з пільговою оплатою, у разі продовження навчання у цьому ж закладі освіти за наступним рівнем вищої освіти (освітньо-кваліфікаційним рівнем) на період вступу після відрахування в результаті завершення навчання за попереднім рівнем вищої освіти (освітньо-кваліфікаційним рівнем) і до зарахування в установленому законодавством порядку до числа здобувачів освіти на навчання за наступним рівнем вищої освіти (освітньо-кваліфікаційним рівнем) мають право на проживання в учнівському або студентському гуртожитку на умовах, визначених цими Порядком та умовами.

Важливим фактором є те, що студенти денної форми навчання мають право на проживання в гуртожитках з пільговою оплатою у розмірі, визначеному ЗВО, але не більш як 50% граничного розміру плати за проживання у гуртожитку.

Пільги на оплату гуртожитку діють за умови, що такі студенти не отримують допомоги відповідно до постанови Кабміну №505 «Про надання щомісячної адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг».

5

ІНШІ ПИТАННЯ, З ЯКИМИ СТИКАЄТЬСЯ АБІТУРІЄНТ

Чи існують державні програми або безкоштовні підготовчі курси для абітурієнтів з Криму?

Статтю 44 Закону України «Про вищу освіту» закріплено, що особи, місцем проживання яких є тимчасово окупована територія Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, можуть за бажанням разово скористатися правом на безоплатне навчання зі стипендіальним забезпеченням на підготовчих курсах закладів вищої освіти тривалістю до одного року з наступним вступом до закладів вищої освіти як внутрішньо переміщені особи у порядку, визначеному Умовами прийому на навчання для здобуття вищої освіти.

Окрім того, у 2021 році прийнято державну Програму реінтеграції молоді з ТОТ, якою передбачено реалізацію:

- підготовчих курсів, у межах яких на базі університетів створюються 2-місячні підготовчі курси, які дозволять абітурієнтам і проживати в гуртожитках університетів уже з моменту складання першого іспиту до початку навчання, і пройти короткострокову програму інтеграції;
- «Таборів можливостей» – короткострокових заходів, до яких входить п'ятиденна пізнавально-емоційна програма для дітей у супроводі батьків, які мають бажання розвиватися на підконтрольних Україні територіях;
- програми «Академія майбутнього» – 10-місячної програми особистісного та суспільного розвитку, що передбачає створення умов, у яких молодь із ТОТ щонайповніше розкриває свій потенціал, дізнається про нові можливості та здобуває необхідні знання та навички;
- збереження, дослідження, розвиток та популяризацію культурної спадщини, культурних цінностей, історії, мов, літератури, різних видів та жанрів мистецтв для молоді, зокрема й корінних народів України;
- тощо.

У 2021 році **вперше організовано пілотне підготовче навчання зі стипендіальним забезпеченням**, яке тривало протягом 2 місяців.

Охочим необхідно було обрати заклади вищої освіти (ЗВО) з [переліку](#), затвердженого Міністерством з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України.

До кого можна звертатися у разі виникнення складних питань?

Установа/організація	Контакти
<p>Міністерство освіти та науки України</p> 	<p>Гаряча лінія МОН: 0 800 50 45 70 (БЕЗКОШТОВНО!)</p> <p>Урядовий контактний центр: 1545</p> <p><u>Для вступників з ТОТ:</u> <u>0 800 50 44 25</u></p> <p>Питання щодо документів про повну загальну середню освіту: +38 (044) 481-47-67</p>
<p>Представництво Президента України в АРК</p> <p>ПРЕДСТАВНИЦТВО ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ В АВТОНОМНІЙ РЕСПУБЛІЦІ КРИМ</p>	<ul style="list-style-type: none">• за телефоном безкоштовної “гарячої лінії”: 0 800 502 192;• за телефоном (0552) 49-59-39;• за телефоном, зокрема, у месенджерах (Viber, WhatsApp, Telegram) +38 067 547 65 75;• за допомогою мережі Skype – обліковий запис: ark predstavnictvo;• на електронну пошту: zvernennia@pru.gov.ua;• за поштовою адресою: м. Херсон, проспект Ушакова, 42
<p>Громадська спілка «Українська Гельсінська спілка з прав людини»</p> <p>УКРАЇНЬСЬКА ГЕЛЬСІНСЬКА СПІЛКА З ПРАВ ЛЮДИНИ</p>	<p>Громадські приймальні УГСПЛ з питань Криму</p> <p>Київ: Телефон: +38 (050) 1402565 Електронна пошта: krym.priemnaya@gmail.com</p> <p>Херсон: Телефон гарячої лінії приймальні: +38 (066) 8831149</p>

Громадська організація
«КримSOS»

Київ

Телефони:
(063) 073-16-19
(095) 031-53-97
(096) 684-88-47

Консультація психолога:
(050) 867-84-28 (Viber, Telegram,
Whatsapp)

Адреса:
вул. Німецька, 3 (кол. Тельмана)
Київ, Україна, 03150

Херсон

Телефон:
(095) 277-53-55 (мобільний та Viber)

Адреса:
пров. Успенський, 40 (кол.
Спартаківський)

Для юридичних консультацій
кримчан у Криму

Обліковий запис Skype:
krymsos_legal

Регіональний Центр прав
людини

Написати:
rchr.sev@gmail.com
Зателефонувати:
+38 (050) 388 69 38
+38 (044) 279 41 11

Громадська організація
«Центр громадянської
просвіти «Альменда»

Телефон (Viber, Telegram, Whatsapp):
+38 050 696 10 19
Електронна пошта:
almenda.ngo@gmail.com

